

Từ bi không đồng nghĩa dung túng cho cái ác

ISSN: 2734-9195 11:28 12/10/2026

Từ bi không phải là dung dưỡng cho điều xấu ác, để tạo ra bầu không khí đầy rẫy bất an, tiềm ẩn những nguy hại cho người, cho loài.

Những ngày vừa qua, dư luận đã quan tâm theo dõi câu chuyện liên quan đến vụ thảm sát tại Đồng Nai, trong một gia đình vốn không mâu thuẫn với kẻ sát nhân, vụ thảm sát đã tước đi mạng sống 3 người, trong đó gồm hai trẻ em, và làm trọng thương một người.

Kẻ ra tay tàn độc đã bị tuyên án tử hình vào ngày 06/10/2026, đây là một bản án đúng theo quy định pháp luật về tính chất nghiêm trọng của vụ việc, tuy nhiên điều đáng ngạc nhiên là trên mạng xã hội lại xuất hiện những ý kiến thương cảm, xót xa, đồng cảm và mũi lòng, thậm chí mong pháp luật khoan hồng, cho hung thủ một con đường sống. Đáng nói hơn, những thành phần này còn mang danh nghĩa “từ bi” trong đạo Phật để kêu gọi sự tha thứ, nhằm xóa mờ ranh giới tội ác được khoác lên mình bằng chiếc áo đạo đức.

Trước những lời kêu gọi nhân danh “từ bi” này, cần phải nhìn nhận vấn đề ở một góc độ đúng đắn hơn, phù hợp cả về pháp luật và giới luật.

1. Pháp luật là để quản lý xã hội, bảo vệ con người

Pháp luật được nhà nước ban hành nhằm điều chỉnh hành vi của con người để từ đó tạo ra khuôn mẫu, chuẩn mực chung, được nhà nước xây dựng, áp dụng trong đời sống xã hội.

Luật pháp là công minh, không có sự phân biệt đối xử. Tất cả công dân trong một quốc gia đều phải tuân thủ quy định pháp luật của quốc gia đó. Pháp luật là công cụ để thực hiện quyền lực nhà nước và là cơ sở pháp lý cho đời sống xã hội có nhà nước. Tất cả những hành vi vi phạm pháp luật gây phương hại đến an ninh quốc gia, xâm hại quyền con người đều phải bị xử lý theo đúng quy định pháp luật.

Bất kỳ ai sinh ra cũng đều có quyền được sống, không ai được phép xâm hại, tước đoạt tính mạng người khác một cách tùy tiện, vô cớ khi họ vẫn còn được sự bảo vệ của pháp luật. Vì vậy hành động sát hại người vô tội là một hành vi vi phạm pháp luật nghiêm trọng.

Đối với bất kỳ ai đã từng đọc, học và tiếp cận Phật pháp cũng đều hiểu rằng trong đạo Phật, từ bi là lòng trắc ẩn, nhân từ, không làm điều gì tổn hại đến người và vật (chúng sinh). Lòng từ bi để con người biết buông bỏ hận thù, tránh xa việc ác, buông xuống những cố chấp, hơn thua để sống hạnh phúc cho mình và cho người khác.

Đạo Phật không dạy con người nuôi dưỡng hận thù để mang nó đi trả thù, làm khổ đau, tan nát cuộc sống chúng sinh. Cái xấu, cái ác có thể cảm hóa bằng lòng từ bi, đó là khi chưa gây ra những hệ lụy quá lớn cho xã hội, khi con người còn đủ lương tri để thay đổi bằng nhận thức, khi điều ác trong con người không thực hiện đến tận cùng.

Ngược lại, khi một kẻ có hành vi nguy hại nghiêm trọng cho xã hội thì khi đó pháp luật sẽ thực hiện biện pháp bắt buộc theo các Điều khoản quy định cụ thể.

Điều đó có nghĩa rằng, lòng từ bi trong đạo Phật luôn được đặt đúng nơi, đúng chỗ, đúng hoàn cảnh để tạo ra một không gian sống bình an. Từ bi không phải là dung dưỡng cho điều xấu ác, để tạo ra bầu không khí đầy rẫy bất an, tiềm ẩn những nguy hại cho người, cho loài.

2. Từ bi không phải là dung túng cho cái ác

Bất kỳ tôn giáo nào, cũng đều dạy con người sống lương thiện, giữ gìn phẩm hạnh, góp phần xây dựng xã hội bình yên, tiến bộ. Phật giáo chưa bao giờ đi ngược lại nền tư pháp quốc gia mà đã và đang góp phần hỗ trợ cho Luật pháp bằng cách giáo dục con người trên nền tảng của đạo đức và trí tuệ.

Phật pháp mang lại tri thức rộng mở giúp con người sống hạnh phúc và nhân văn, biết phân biệt giữa thiện-ác, tốt-xấu, phát triển nhân sinh quan toàn diện.

Người thấm nhuần tư tưởng Phật giáo sẽ không thiên kiến chấp thủ mà luôn đánh giá hiện tượng theo hướng khách quan, họ luôn có lòng từ bi nhưng lòng từ bi đó sẽ đi cùng trí tuệ, tinh tấn, không mù quáng, không u mê, mù mịt, không nhầm lẫn lệch lạc. Họ biết gieo trồng cái đẹp, từ bỏ cái xấu, cái ác, thậm chí mạnh mẽ lên tiếng để bài trừ những vấn nạn tiêu cực như mê tín dị đoan để bảo vệ tín ngưỡng đúng đắn.

Khi tìm hiểu về giáo lý đạo Phật, chúng ta thấy rằng Nhân-Quả là nguyên lý cốt lõi trong hành động và suy nghĩ. Đó không phải là sự ban phước giáng họa từ một đấng thần linh mà là sự gieo-gặt từ chính những việc thiện-ác chúng ta làm hằng ngày. Có những nhân quả, con người phải nhận từ tiền kiếp, có những nhân quả sẽ nhận ngay trong đời sống hiện tại.

Vì vậy, những hành động ác như sát sinh, hại vật, tước đoạt tính mạng con người là một tội ác vi phạm cả về pháp luật quốc gia lẫn giới luật nhà Phật, người gieo tội ác sẽ phải nhận hậu quả từ chính hành động của mình là hoàn toàn phù hợp.

Trong đạo Phật, khi sát sinh có “tác ý” (cetanà) tức giết hại mạng người có chủ ý thì bị xem là hành động gieo nghiệp ác rất nặng, bị đọa vào địa ngục, phải chịu hình phạt liên tục, dài lâu.

Một thời Phật ở nước Xá-vệ, rừng Kỳ-đà, vườn Cấp Cô Độc. Bấy giờ Thế Tôn bảo các Tỳ-kheo: *“Này các Tỳ-kheo! Nếu có người ý thích sát sinh liền đọa địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh; nếu sinh trong loài người thọ mạng rất ngắn. Vì sao thế? Vì đoạn dứt mạng kẻ khác vậy. Thế nên, hãy học chớ sát sinh. Như thế, các Tỳ-kheo, hãy học điều này!”* (Kinh Tăng nhất A-hàm, tập I, Phẩm Ngũ giới).

Hình ảnh chỉ mang tính chất minh họa (sưu tầm).

3. Không đánh tráo khái niệm “Tù bi”

Khi bên dưới những bài đăng nào đó, xuất hiện những bình luận như: “*Thương em quá*”, “*Mong cho em có cơ hội được sống*”, “*Mong gia đình nạn nhân sẽ làm đơn giảm án cho em ấy*”, “*Hãy gửi thư lên Chủ tịch nước để giảm án cho em*”, “*Hãy cho em ấy có cơ hội làm lại người tốt*”...

Có thể nói, khi đọc những dòng này, chúng ta cảm thấy một dạng nhận thức rất kỳ lạ, tuy nhiên về mặt tâm lý học, đây được gọi là sự “*đồng cảm độc hại*” hay Hội chứng Hybristophilia (Ái phạm nhân), là một căn bệnh tâm thần được xác nhận khi họ có sự yêu thích, đồng cảm với những kẻ sát nhân, người có hành vi tàn ác.

Rõ ràng, đây là những suy nghĩ không mang tính từ bi mà đang đi ngược lại tinh thần thiện lành của đạo Phật vì đạo Phật không dạy con người dung túng, bao che cho cái sai, cái ác. Phật pháp là để xây dựng con người hoàn thiện về mặt đạo đức trên nền tảng trí tuệ và giác ngộ, trong khi Luật pháp buộc con người phải tuân thủ những quy định, mang tính khuôn khổ.

Những giá trị “*mềm*” mà đạo Phật mang lại nhằm mục đích giáo dục con người từ gốc, để không phải đi đến sai lầm, tội ác. Điều đó không như những khái niệm nhầm lẫn mà một số người đang mắc phải, đó là “*từ bi*” là tha thứ, xóa bỏ mọi ranh giới cho cái ác, ở một cấp độ vượt ngưỡng.

Từ bi là tự mình biết quán niệm chính mình để không làm điều sai trái chứ không phải làm điều xấu ác rồi bắt người khác phải tha thứ, từ bi.

Tuy nhiên, chúng ta không phải lo lắng vì những ý kiến xuất hiện trên mạng xã hội bày tỏ sự thông cảm, xin tha thứ, tiếc thương cho hung thủ, bởi đó chỉ là ý kiến của một nhóm người chứ không phải của nhiều người, càng không phải là ý kiến thay mặt cộng đồng xã hội. Những ý kiến mang danh nghĩa “*Từ bi*” của đạo Phật để nhằm điều hướng dư luận, chắc hẳn đây không phải là những Phật tử, cũng không phải của người học Phật, có thể họ chưa từng đọc, hiểu về giáo lý đức Phật, chưa có sự thấu cảm của một người đầy đủ lương tri mà chỉ phát ngôn một cách nông cạn, mơ hồ thậm chí cố tình dùng danh nghĩa Phật pháp để tạo hiệu ứng sai lệch về bản chất đạo Phật.

Với tội ác kinh hoàng do kẻ thủ ác gây nên, không thể chỉ vì một cái ngoái đầu tìm kiếm người thân hay một ánh mắt ngơ ngẩn giữa pháp đình mà trở thành chiếc bùa hộ mệnh để xóa mờ tội ác, bởi thương cảm cho cái ác là vô cảm với người lương thiện, dung dưỡng cho cái xấu sẽ làm đổ vỡ cái tốt. Lòng thương không đúng chỗ sẽ làm cho pháp luật bị lên án bởi tính nghiêm minh, con người bị lệch lạc về nhân sinh quan nhận thức.

Một đất nước có Luật pháp, con người sẽ không thể nhân danh bất kỳ lý do gì để biện minh cho hành vi tội ác, đặc biệt là đoạt mạng người từ hận thù, tham ái bởi đó là tận cùng của sự độc ác, ích kỷ, tham lam, mà đó là điều trong đạo Phật luôn khuyến cáo con người nên từ bỏ.

Nếu một bộ phận cư dân trên không gian mạng đòi hỏi lòng từ bi, tha thứ cho hung thủ thì hãy nghiêng về hướng mong họ biết sám hối, ăn năn để lòng thanh thản mà đón nhận những nghiệp quả đã gieo.

4. Dùng tự thánh hóa bản thân bằng kiểu “Từ bi” lười biếng

Chính vì lười biếng trong suy nghĩ, không muốn đối diện nỗi đau của người bị hại, né tránh cảm giác tội lỗi và tiềm ẩn động cơ hợp lý hóa tội ác bằng danh nghĩa “Từ bi”, thì đây được xem là một dạng từ bi lười biếng, bởi nó được phát ra từ cái tâm trống rỗng và đầy vô cảm trước nỗi đau của người khác. Khi nỗi đau không phải của mình, ai cũng có thể dễ dàng tha thứ, dễ dàng bỏ qua, dễ dàng trở thành người nhân từ đạo đức, nhưng có câu *“Bạn đau là bạn còn sống, bạn đau với nỗi đau của người khác, bạn mới là con người”*.

Người ta cho rằng việc bắt nạt nhân ở trong hoàn cảnh đau đớn nhất phải thương cảm, tha thứ, xin giảm án cho kẻ thủ ác để thể hiện lòng từ bi trong nhà Phật là một việc làm mang tính *“bất nạt đạo đức”* khi họ bình thường hóa nỗi đau, sự mất mát của người khác để đổi lấy sự cao thượng bằng việc thông cảm cho kẻ ác. Việc biến kẻ thủ ác thành nạn nhân là một kiểu hành vi tàn nhẫn khi họ không nhìn vào hậu quả mà kẻ thủ ác gây ra, họ quên rằng khi mọi hành vi tội ác đều được thương cảm một cách mù quáng, ngớ ngẩn sẽ không đánh thức lương tâm kẻ mất nhân tính mà chỉ tạo ra một sự ỷ lại, chủ quan, tạo ra một hệ lụy vô cùng nguy hiểm cho những ai muốn dùng hình ảnh để đánh lừa sự việc.

5. Lời kết

Một xã hội bình yên khi con người biết ý thức và tuân thủ pháp luật, biết tự xây dựng lương tri, trí tuệ chứ không trông chờ vào sự thương hại hay lòng từ bi từ người khác. Mọi hành vi xâm hại, tước đoạt mạng người đều không thể chấp nhận từ góc độ pháp luật đến giới luật.

Cảm xúc phải đi cùng lý trí và nó cần dành cho những hoàn cảnh yếu thế, đáng thương đang tồn tại rất nhiều trong xã hội. Khi cảm xúc đặt không đúng chỗ sẽ cho thấy sự nhận thức méo mó trong một bản thể. Đừng lãng mạn hóa tội ác thành bộ phim *“yêu không được thì phải trả thù”* bởi chúng ta đang sống trong

một xã hội có Luật pháp, có niềm tin tín ngưỡng vào nhân-quả.

Bản án đã tuyên cho hung thủ là kết quả tương xứng với tội danh mà họ gây ra, đó không phải là sự trả thù của nền tư pháp đối với một cá nhân nào mà là sự công minh đúng người đúng tội, là nhân quả kẻ ác đã gieo và đến lúc phải gặt. Bản án đó cũng là một chiếc chìa khóa để trấn giữ sự bình yên cho xã hội.

Từ bi luôn là phẩm hạnh cao đẹp trong mỗi con người, nhưng từ bi sẽ thực sự có ý nghĩa và đúng nghĩa là khi đi cùng trí tuệ, để khi lòng từ bi được thực hành sẽ mang lại niềm vui, an lạc cho người, cho đời chứ không phải gieo rắc, nuôi dưỡng thêm sự nguy hiểm, bất an. Mọi sự đánh tráo khái niệm mà thiếu am hiểu về từ bi, đều không phải là người thuần thành học Phật. Lẽ dĩ nhiên rằng, những quan điểm, lời nói của một bộ phận người đó sẽ không làm thay đổi nhận thức của một cộng đồng xã hội, mà chỉ để chúng ta nhận ra rằng: *“Tư duy nhận thức của con người là điều vô cùng quan trọng” để từ đó, mỗi người chúng ta tự ý thức lại chính bản thân mình, sống và tu học theo đúng tinh thần **chính pháp**”*.

Tác giả: **Võ Đào Phương Trâm**

Ghi chú: Bài viết thể hiện góc nhìn, cách hành văn và lập luận riêng của tác giả.